

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

35. Modus Confutationis per Expeditionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

vera inimica ratione detrahitis, ut omnes suas fortunatas alienis seruis committeret? At quibus seruis? refert enim magnoperè id ipsum: hisne, quos intelligebat, non cōmuni conditione seruitutis uti, sed licētius, liberius, familiarius. cū domina viuere? quis enim hoc non videt, iudicest aut quis hoc ignorat, in eiusmodi domo, in qua nihil geratur, quod foras proferendum sit: in qua lustra, libidines, luxuries, omnia denique inaudita vitia, atque flagitia versentur: hic seruos non esse seruos? quibus omnia committantur? per quos geratur? qui versentur? isdem in voluptatibus? quibus occulta credantur? ad quos aliquantum etiam ex quotidianis sumptibus, ac luxuria redundet? Id igitur Caelius non videbat? si enim tam familiaris erat mulieris, quam vos vultis: istos quoque seruos familiares esse dominæ sciebat. Sin ei tanta consuetudo, quanta à vobis inducitur, non erat: quæ cum seruis potuit esse familiaritas tanta? Ipsius autem veneni, quæ ratio fingitur? ubi quaesitum est? quemadmodum paratum? quo pacto? cui, quo in loco traditum? habuisse, aiunt, domi, vimque eius esse expertum in seruo quodam, ad rem ipsam parato: cuius percelerati interitu esse ab hoc comprobatur venenum. Pro Virgii immortales! cur interdum in hominum sceleribus maximis, aut conuictis, aut præsentis fraudis poenas, in diem referuntur??

N. N.

I. Primum nota ut ipse aditu acer est, et sibi insani, hoc exemplar esse poterit in iurum consuetudine. II. Vt subiectio in istis multum habet a erimonia, et perhorrens, ea praeclarissime videtur. III. Telorum sit turbo, et vel ex quadam emisso, ut tanto oratori, iure quis acclamat Cæsar. IV. In hoc pugnacitatis calore, afferuntur etiam orationi, compta quidam sales, hominis ingenio accommodatissimi.

Modus consuetudinis per expeditionem.

CAPVT XXXV.

Occurrunt nonnuquam multa lectia consuetada, in quibus diu non estim-

morandum, sed singula carptim perstringenda, quo in genere nexus, & transitiones sunt, plerunque difficiliore, exempla talia sunt in Cicerone pro Plancio. Quæstus utrum mihi putarem, equitis Romani filio, facillorem fuisse, ad adipiscendos honores viam, an futuram esse filio meo, qui esset familia consulari? Ego verò quanquam illi omnia malo, quam mihi, tamen illi honorum aditus nunquam feliciores optavi, quam mihi fuerunt, quin etiam ne forte ille sibi me potius peperisse iam honores, quam iter demonstrasse adipiscendorum putet. Hæc illi soleo præcipere (quanquam ad præcepta ætas non est gnati) quæ ille à Ioue ortus suis præcipit filiis: vigilandum est semper. Multæ insidiæ sunt bonis. Nostis cætera, quæ nonne, id quod multi vident, quæ scripsit græuis ille, & ingeniosus poeta: scripsit, non ut regio illos pueros, qui iam nusquam erant, sed ut nos, & nostros liberos ad laborem, & laudem excitaret? Quæris quid potuerit amplius assequi Plancius, si Cn. Scipionis fuisset filius? Magis adilis fieri non potuisset: sed hoc præstare, quod ei minus inuideretur. Etenim honorum gradus summis hominibus, & infimis sunt pares: gloriæ disparis. Quis nostrum se dicit M. Curio, quis C. Fabricio, quis P. Duellio parem? quis Anilio Calarino? quis C. & P. Scipionibus? quis Africano, Marcello, Maximo? eosdem summis honorum gradus, quos illi assecuti. Est enim in virtute multis ascensus: ut in gloria maxime excellat, qui virtute plurimum præstet. Honorum populi finis est, consulatus: quem magistratum iam octingenti serè consecuti sunt. Notum si diligenter quæras, vix decimam partem reperias gloria dignam. Sed nemò vnquam sic egit, ut ea. Cur iste sit Consul? quid potuit amplius, si L. Brutus esset, qui ciuitate dominatu regio Octauia? Honore nihil amplius, laude multum. Sic igitur Plancius, nihilominus quaestor est factus, & tribunus plebis, & adilis, quam si esset summo loco natus, sed hæc pari loco orti, sunt innumerabiles alij consecuti. Profers triumphos T. Gracchi, & C. Marij, & quæris quid simile in Plancio. Quæ verò ista, quos commemoras, propterea magis laude fuerint digni, quod triumpharunt, & non quia commissi sunt ijs magistratus, in quibus te bene gesta triumpharent?

Rogas, quæ castraviderit: qui & miles in Cre-
ta, Metello hoc Imperatore, & tribunus in
Macedonia militum fuerit, & quæstor tantum
ex re militari detraxerit temporis, quantum
in me custodiendum transferre maluerit.
Quæris num disertus? Imo, id quod secundum
est, ne sibi quidem videtur. Num iurisconsultus?
quasi quisquam sit, qui sibi hunc falsum
de iure respondisse dicat. Omnes enim istius-
modi artes in ijs reprehenduntur, qui cum
professi fuerint, satisfacere non possunt: non
in ijs, qui abfuisse ab his studijs contententur.
Virtus, probitas, integritas in eandem, non
linguæ volubilitas, non ars, non scientia re-
quiri solet. Ut nos in mancipijs parandis, quæ-
uis frugi hominem, si pro Fabro, aut pro tex-
tore emimus, ferre molestè tolemus, si eas
artes, quas in emendo secuti sumus, si fortè
nesciuerit: sin autem emimus, quem villicum
imponeremus, quem pecori præficeremus,
nihil in eo, nisi frugalitatem, laborem, vigi-
lantiam, esse curamus: sic pop. Rom. deligit
magistratus, quasi reip. villicos. In quibus, si
qua præterea est ars, facile patitur, sin minus,
virtute eorum, & innocentia contentus est.
Quotus enim quisque disertus: quotus quis-
que iuris peritus est, ut eos numeres, qui vo-
lunt esse? quod si præterea honore dignus ne-
mo, quidam tot optimis, & ornatissimis
vitijs Laterensis dicere. Nihil potest, nisi
cum minus in se iracundum putabis fuisse.
Idem effers Laterensem laudibus, facile pa-
tior, id te agere multis verbis, quod ad iudi-
cium non pertineat: & id te accusantem tan-
diu dicere, quod ego defensor sine periculo
possim confiteri. Et ibidem n. 30. Hic tu vitæ
splendorem maculis aspergis istis? laeis adul-
teria, quæ nemo non modo nomine, sed ne
suspicionem quidem possit agnoscere; maritum
appellas, ut verba singas, non solum crimina.
Ductum esse ab eo in provinciam aliquem di-
cis, libidinis causa, quod non crimen est, sed
impunitum in maleficio mendacium; raptam
esse mimulam, quod dicitur Atinæ factum à
iuvene, veterem quodam in scenicos iure, ma-
ximeque oppidano. O adolescentiam tradu-
ctam eleganter! cui quidem cum quod licue-
rit, obijciatur, tamè id ipsum falsum reperta-
tur. Emissus aliquis è carcere, & quidem e-
missus (ut cognovistis) necessarii hominis; o-
pimique adolescentis rogatu: idem postea
præmandatis requisitus. Atque hæc nec vlla

alia sunt coniecta maledicta in eius vitam,
de cuius vos pudore, religione, integritate
dubitetis. Pater verò, inquit, etiam obesse fi-
lio debet. O vocem duram, atque indignam tua
probitate, Laterensis! Pater ut in iudicio capi-
tis, patet ut in dimicatione fortunarum, pa-
ter ut apud tales viros obesse filio debeat: qui
si esset turpissimus, sordidissimus tamen ipso
nomine patrio valeret apud clementes iudi-
ces, & misericordes: valeret, inquam, com-
muni seculi omnium, & dulcissima commen-
datione naturæ.

N. N.

I. In hoc exemplo nota quomodo tractanda sit
confutatio: quæ multis rebus, usque levisus refellè-
dis est occupata. Et quæ dexteritate transvolando,
plura non nunquam sint disringenda, ne si in rebus
parvi momenti diutius versetur, interperat oratio.
II. Animadvertit in tota hac confutatio: e velo-
citatem acrem, & expeditam, quæ sit per in-
stanter quasi vento vibrata, nihil spissum, nihil
prolixum, nihil ætenuum & languidum, sed tota
oratio quasi flamma, novus, & continenti pabulo di-
utitur. III. Verbanitas quæque permixta fra-
gilem addit orationi, à qua Ciceronis ingenium
nunquam recedit.

Modus confutationis mixtus serijs rationi-
bus, & ironijs aculeatis.

CAPVT XXXVI.

Cicero Pisonem confutat, qui se triumphum
sprevisse profitebatur: n. 36. At au-
distis, Patres conscripti, Philosophi vocem
negavit se triumphum cupidum vnum fuisse.
O scelus! o pestis! o labes! cum extingue-
bas senatum, vendebas auctoritatem huius
ordinis, addicebas tribuno plebis consula-
tum tuum, repub. evertebas, prodebas ca-
put, & salutem meam vna mercede pro-
vinciæ: si triumphum non cupiebas, cuius
tandem rei cupiditate arsisse defendes? sæ-
pe enim vidi, qui & mihi, & cæretis cupidio-
res provinciæ viderentur, triumphum nomine
tegere, atque velare cupiditatem suam. Hoc
modo D. Silanus Consul in hoc ordine, hoc
meus etiã collega dicebat, neque enim quis-
quam potest exercitum cupere, aperreque
pete-